

Мусулмон биродар! Билингки, суннати ротибалар (яъни, фарз намозлардан олдин ёки кейин ўқилувчи суннат намозлар) суннати муаккада саналади ва уларни тарк қилиш макрухдир. Айрим дин имомлари фикрига кўра, уларни давомий равишда тарк қилувчи кишинингadolати соқит бўлади (яъни гувоҳлиги ўтмай қолади) ва бу билан гуноҳкор бўлади. Чунки, уларни давомий тарк қилиши унинг дини сустлигига ва динига бепарволигига далолат қиласди.

Суннати ротибалар ҳаммаси бўлиб ўн (ёки ўн икки) ракъат бўлиб, улар қуидагилар:

- Пешиндан олдин икки ракъат, бир жамоат уламолар фикрича, пешиндан олдин тўрт ракъат, шунга кўра суннати ротибалар жами ўн икки ракъат бўлади.
- Пешиндан кейин икки ракъат.
- Шомдан кейин икки ракъат.
- Хуфтондан кейин икки ракъат.
- Тонг отгач, бамдод намозидан олдин икки ракъат.

Ушбу суннати ротибаларнинг мазкур тафсилотига далил қуидаги ҳадислардир:

Иbn Умар розияллоҳу анҳумо айтадилар: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламдан ўн ракъат (нафл намози)ни ёдда сақлаб қолганман: пешиндан аввал икки ракъат, пешиндан кейин икки ракъат, шомдан кейин уйларида икки ракъат, хуфтондан кейин ҳам икки ракъат уйларида ва бамдоддан аввал икки ракъат. Бу Пайғамбар

соллаллоҳу алайҳи ва саллам олдилариға ҳеч кирилмайдиган пайт бўлган. Ҳафса менга айтиб бердики, у зот соллаллоҳу алайҳи ва саллам муаззин аzon айтгач ва тонг отгач, икки ракъат ўқир эканлар» (Бухорий (1180), Муслим (729) ривоятлари).

«Саҳиҳ Муслим»да Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:
«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам пешиндан аввал менинг уйимда тўрт ракъат ўқирдилар, кейин чиқиб, одамларга имом бўлиб намоз ўқирдилар, кейин уйимга қайтиб, икки ракъат ўқирдилар» (Саҳиҳ Муслим: 730), Бухорий (1182) муҳтасар шаклда ривоят қилган).

Ушбу ҳадислардан суннати ротибаларни уйда ўқиши масжида ўқигандан афзал экани олинади. Бунинг ортидан келувчи бир қанча фойдалари бор. Жумладан:

- Риёдан узоклашиш ва амални одамлар кўзидан яшириш;
- Бундай қилиш хушуъ ва хузуънинг тўла бўлишига сабаб бўлиши;
- Уйни ҳам Аллоҳнинг зикри ва намоз билан обод қилиш ва бунинг натижасида хонадон аҳлига раҳмат ёғилиши ва шайтондан узоклашишлари. Зоро, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам:
«Уйларингизда ҳам намоз ўқинглар ва уларни қабристон қилиб олманглар!», деганлар (Бухорий (432), Муслим (777) Ибн Умар розияллоҳу анҳумодан ривоятлари).

Ушбу суннати ротибаларнинг энг таъкидлироғи бамдоддан олдинги икки ракъат намоздир. Оиша розияллоҳу анҳо айтадилар: «Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам нафллардан бирортасига бамдоднинг икки ракъатига аҳамият берганларича аҳамият бермасдилар»

(Бухорий (1163), Муслим (724) ривоятлари). Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам:

«Бамдоднинг икки ракъат (суннат)и дунё ва ундаги барча нарсадан яхшироқдир», деганлар (Имом Муслим (725) ривояти).

Шунинг учун ҳам Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам ушбу икки ракъатни ва витр намозини муқимликда ҳам, сафарда ҳам қўймай ўқирдилар.

Аммо, бамдоднинг икки ракъати ва витрдан бошқа суннати ротибаларни Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам сафарда ўқиганлари накл қилинмаган.

Ибн Умар розияллоҳу анҳумодан сафарда пешиннинг суннатини ўқиши ҳақида сўралгандан: «Агар нафл ўқийдиган бўлсам, (намозни қаср қилмай) тўла ўқийверардим», деганлар (Бухорий (1101-1102), Муслим (689) ривоятлари).

Ибнул Қаййим раҳимахуллоҳ айтади: «Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг сафарда тутган йўллари фарз намозга чекланиш эди, у зот соллаллоҳу алайҳи ва салламдан фарз намоздан олдин ҳам, кейин ҳам суннат намозлари ўқиганлари ривоят қилинмаган, фақат витр ва бамдоднинг икки ракъатини ўқиганлар» (Зодул-маъод: 1/473).

Бамдоднинг икки ракъатини қисқа ўқиши суннатдир. Чунки, «Саҳиҳайн»да ва бошқаларда Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинишича, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам бамдод намозидан олдинги икки ракъатни енгил ўқирдилар (Бухорий (994), Муслим (724) ривоятлари).

Бамдод суннатининг биринчи ракъатида «Фотиха»дан кейин

«Кафирун»ни, иккинчи ракъатида «Ихлос»ни ўқирдилар ёки биринчи ракъатида Қўшиб ўқилувчи суннатларни ўқиди Ҳадиси Ҳамид (Баҳара: 136) оятини, иккинчи ракъатида эса Оли Имрондаги (64) Қўшиб ўқилувчи суннатларни ўқиди Ҳадиси Ҳамид оғизи Ҳадиси Ҳамид оятини ўқирдилар (Имом Аҳмад ва имом Муслим Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилганлар).

Шунингдек, шомнинг икки ракъатида ҳам «Кафирун» билан «Ихлос»ни ўқирдилар. Байҳақий, Термизий ва бошқалар Ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қиласидилар: «Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг шомдан кейинги икки ракъатда ва бамдоддан олдинги икки ракъатда «Қўшиб ўқилувчи суннатларни ўқиб ўқиб» билан «Қўшиб ўқилувчи суннатларни ўқиб ўқиб»ни ўқиганларини саноқсиз кўп эшигтганман» (Сунанут-Термизий (431), Сунанул-Байҳақий (3/43)).

Ушбу суннати ротибалардан бирортасини ўқиёлмай ўтказиб юборган бўлсангиз, шунингдек, тунда витр намозини ўқиёлмаган бўлсангиз, кейин қазосини ўқиб қўйишингиз суннатдир. Чунки, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бамдоддан ухлаб қолганларида унинг суннатини ҳам қўшиб, қазосини ўқиганлар, пешиндан олдинги икки ракъатни ўқиёлмаганларида асрдан кейин ўқиб қўйганлар. Бошқа суннати ротибалар ҳам қазоси ўқилишида мана шуларга қиёс қилинади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **«Ким витрдан ухлаб қолса ё эсидан чиқариб қўйган бўлса, эрталаб уйқудан тургач ёки эсига тушгач ўқиб қўйисин»**, деганлар (Термизий (464), Абу Довуд (1431), Ибн Можа (1188) ривоятлари).

Витрни қазосини ўқиганда жуфт қилиб ўқийди. Чунки, «Саҳих»да Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламни уйқу ёки оғриқ тунги намоздан ман қилган бўлса, кундузи ўн икки ракъат ўқиб қўярдилар» (Саҳих Муслим: 746).

Мусулмон биродар! Ушбу суннати ротибаларни муҳофаза қилинг. Чунки, бу билан Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламга эргашиш ҳосил бўлади. Зотан, Аллоҳ таоло: «(Эй мўминлар), **сизлар учун – Аллоҳ ва охират кунидан умидвор бўлган ҳамда Аллоҳни кўп ёд қилган кишилар учун Аллоҳнинг пайғамбари** (иймон-эътиқоди ва хулқи атвори)да гўзал ибрат бордир» (Аҳзоб: 21), деган.

Ундан ташқари, ушбу суннати ротибаларни адо этиш билан фарз намозларида йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни ямаш-тузатиш ҳосил бўлади. Инсон камчилик ва нуқсондан холи эмас, у доим ўз нуқсонини тўлдирадиган нарсага муҳтоҷ. Шундай экан, мусулмон биродар, бу суннати ротибаларга бепарво бўлманг. Буларни сиз Парвардигорингиз ҳузурига борганингизда зиёда хайр-яхшиликлар қаторида топасиз. Шунингдек, намоздан бошқа рўза, закот, ҳаж каби фарз ибодатларнинг ҳар бири ёнида ҳам унинг жинсидан бўлган нафл ибодат ҳам машруъ қилинганки, ушбу нафллар билан фарзда йўл қўйилган нуқсонлар ўрни тўлдирилади. Бу Аллоҳ таолонинг бандаларига бўлган жуда катта фазлу марҳаматидандир.

Аллоҳ таолодан барчаларимизни Ўзи яхши кўрадиган ва рози бўладиган ишларга
муваффақ қилишини сўраймиз, У эшитувчи ва ижобат қилувчи Зотdir.